

ייצוג

הוא כל תיעוד של עבודת המורה בכיתה המשמש להצגה מחוץ לכיתה לצורך התפתחות מקצועית או מחקר. בהגדרה מקיפה מעט יותר, ייצוג הוא "כל חומר שמייצג הוראה לטובת הצורך של המשתתפים להגיע להבנה על הסוגיה שדנים בה, לטובת קידום מחקר חינוכי או התפתחות מקצועית כמורה" (Herbst & Chazan, 2011 p.2).

למה זה טוב?

בעבודת היום-יום שלהם מורים נמצאים לבדם, מול קבוצת תלמידים, מאחורי דלת סגורה. הלמידה וההשתפרות המקצועית נעשות מאתגרות במיוחד כאשר המורה רוצה לקבל משוב בונה על עבודתו, לשתף בדילמות ולהתייעץ בדבר סיטואציות מהכיתה. נוסף על כך, התרחשות בכיתה היא תמיד מרובת משמעויות ותת-התרחשויות. לפיכך קשה עד בלתי-אפשרי להעביר את כל מה שקורה בכיתה למורה או למנחה שלא היה נוכח בכיתה, וגם אם נכח בשיעור – לא תמיד הוא מכיר את הרקע הרחב להתרחשות.

הנחת יסוד

החוקרים אורלי בוכבינדר וסבסטיאן קונץ מסכמים את הצורך בעבודה עם ייצוגים כך: השימוש בייצוגים כדרך להשתפרות מקצועית מבוסס על הנחת יסוד ולפיה למידה של פרקטיקה ההוראה היא תהליך מורכב, רב-שכבות, מעוגן בהקשר ספציפי וממוקד בהקשרים חברתיים ותרבותיים מרובים. משום כך הייצוג משרת כמתווך בין עולם הפרקטיקה המקצועית לבין ההקשר החינוכי או המחקרי (Buchbinder and Kuntze, 2018 p.2).

מהו ייצוג מוצלח?

המחקר מראה כי למידה שמטרתה שיפור ההוראה כדאי להשתמש בייצוגים שהם ממוקדים ועשירים:

עשירים – חושפים כמה שיותר עובדות בזמן ההתרחשות, או על הרקע של ההתרחשות המוצגת. תיאור כזה מאפשר למשתתפים להצביע על דברים שייתכן שהמורה לא ראה בעצמו.

ממוקדים – בבעיה או בנושא מוגדר שאנו מבקשים להשתפר בו, ולכן בדרך כלל גם ממוקדים בקטע שיעור ספציפי אחד.

מסיבות אלו מקובל להסתייע בייצוגים המבוססים על צילום וידאו, או לחלופין – בתמלול מלא של התרחשות בת דקות ספורות בכיתה. תיעוד נוסף היכול לשמש כייצוג הוא מערך שיעור או עבודה שהגיש תלמיד. עם זאת, ייצוגים אלו אינם מאפשרים עיבוד עשיר של המתרחש בשיעור.

ייצוג, לא רפלקציה

בלבד ראוי להבחין בין עבודה עם ייצוגים – שהם תוצרים המתארים תמונת מצב מוגדרת, לבין שימוש בכלי רפלקציה (כגון תיאור נרטיב של המורה את הסיטואציה שהתרחשה בכיתה). שימוש בכלים רפלקטיביים מאפשר לימוד מקצועי למטרות אחרות, שאינן במוקד העבודה עם ייצוגים. במחקר הערכה שערכו אילנה מרגולין וסמדר מושל ממכון מופ"ת נמצא כי אף שהשימוש בכלי רפלקציה הוא שכיח מאוד בקרב קהילות לומדות של מורים, ואף מוגדר על ידי המשתתפים כעבודה עם ייצוג, נראה כי הוא פחות יעיל כשמדובר בהגעה לתובנות ממוקדות ביחס להשתפרות בדרכי ההוראה.

לקריאה נוספת

גולן-יסובש, ברנית, שושנה כהן, יעל, פולברמכר, יעל ויאיר שרלו (2018). הסוגיה במוקד: מחוז מנח"י משתף בכלים מנושא לסוגיה, מסוגיה לייצוג. השקפה מחקרית, 4, 26–28.

כרמי, טל (2019). ייצוג הולם: על תפקידם של ייצוגים בלמידה מהפרקטיקה. עיבוד של מושל, סמדר ומרגולין אילנה (בדפוס): השקפה: דוח מחקר תשע"ח. <http://hashkafa.macam.ac.il/representations>

Buchbinder, Orly, & Kuntze, Sebastian (2018). Representations of practice in teacher education and research: Spotlights on different approaches. In Orly Buchbinder & Sebastian Kuntze (Eds.), Mathematics teachers engaging with representations of practice (pp. 1–8). Springer, Gewerbestrasse.

Brasel, Jason, Garner, Brette, & Seidel Horn, Ilana (2016). Scaffolding into ambitious teaching: Representations of practice in teacher workgroups. ICLS 2016, Proceedings, 671–678.

Herbst, Patricio, & Chazan, Daniel (2011). On creating and using representations of mathematics teaching in research and teacher development. ZDM Mathematics Education, 43, 1–5.

Kuntze, Sebastian, Buchbinder, Orly, Webel, Corey, Dreher, Anika, & Friesen, Marita (2017). Using representations of practice for teacher education and research: Opportunities and challenges. Proceedings of the 13th International Congress on Mathematical Education, ICME-13 Monographs, 669–670.